

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Copensteinivus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaqve omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Tertia. De Beatis Cœli incolis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

Nabuchodonosore, nisi formosissimus audebat: Ita nemo coram Deo in caelis, nisi sole purior. Hinc illi dicitur, Matt. 22. *Amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Isti enim meræ aguntur nuptiæ in stola gloriæ. O miraculum mundi, naturæ Opusque Dei! Admirabile templum describitur Salomonis, 3. Reg. 7. Sed nec umbra est ad cœlum: cuius symmetriam Pythagoras perpetuam harmoniam appellabat.

PARS V.

De calimoto, & admiranda præstantia.

HVC accedit quod cœlum sit incorruptibile: 2. quod causa rerum omnium. Arist. 2. Meteor. nam Mundus inferior superioribus nationibus continuatur; ut omnis inde virtus deriuatur. 3. quod sit locus æternorum ac diuinorum, ut Auerroes ait: 4. quod tres dotes habeat nobilissimas: Lumen clarissimum: formam orbicularē perfectissimam; motum celerrimū, quo intra horā decurrit, 42398437. milliaria. Quantum iter, qui quotidie conficeret 40. milliaria, decurreret intra 2904. annos.

Vel clarius: tāta est primi mobilis velocitas, quanta auis, quæ volatu terram ab ortu ad occasum circumiret 138. vicibus intra vnam horam. Ita Besseus ex Clauio. Quare si terram cœlo, terræque res rebus cœlestibus conferas; dicas hæc terrena nugæ esse, merasque imposituras: certe nec umbras cœlestium. Hæc tamen vno nummo charitatis emuntur.

II. Est igitur hic orbis, vt multum ei tribuamus, quasi suburbium lutosum ciuitatis cœlestis. 1. Vnde Roman. 1. *inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur.* id est, ex suburbio æstimatur de vrbe: Ex istius incolis, de huiusce ciuibus filiis Dei. 2. Si ingressus palatium cerneret coquinam,

stibula, foricas, &c. auro incrustata, &c. omniaque magnificentissima; quid nō æstimares de conclauis regio? Is mundus; hoc cœlum est. 3. O Domine, exclamat S. Aug. 1. Medit. *Si tanta tribuis nobis in carcere, quid dabis in patria? Si tāta amicis & inimicis, quid est quod seruasti solis amicis?* 4. Similiter S. Chryl. in Epist. ad Rom. *Suspiciamus cœlum & intelligamus statum illius gloriæ tanto melius effectum, quanto luteis testis aurum est melius.*

5. Regina Saba, 3. Reg. 10. visa regia Salomonis, rerumque omnium dispositione; corruit defecta animo præsuppore. Quid animæ fieri ex terrenis cœlestia æstimanti? Quin igitur exclamemus. Pl. 38. *Quā dilectat abernacula tua Domine virtutū? Concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini.* Ergo hæc memorare nouissima tua. &c.

CONCIO TERTIA.

De Beatissimis Cœli incolis.

APoc. 7. Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus &c. stantes ante Thronum in conspectu Angeli, amicti stolis albis, & palma in manibus eorum concinentes Deo. Hi beati sunt ex hominibus Diui.

De quibus nos in præsens

- I. De felicitate beatorum.
- II. De sanctorum Aeternitate Beata.
- III. An eadem sit, aut dispar gloria Sanctorum.
- IV. De aureola Sanctorum.

PARS I.

De felicitate beatorum.

Hominis in terra degentis dignitatem obtupescens exclamat Psalm. 8. *Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra! Quid est homo, quod memor &c. omnia subiecisti sub pedibus eius.* Quid si in cœlis beatorum tor-

*Mirabilis
Deus in
beatissimis.*

Eeeee 2 tem

tem liquidius ei cognoscere licuisset? Cognouit tamen aliquid, & exclamat, Psalm. 67. *Mirabilis Deus in Sanctis suis!* q.d. Mirabilis in creatione hominum, inque redemptione. At in beatitudine mirabilior est.

Figura autem comparationes.

1. Ezechias, 4. Reg. 20. ab thesauro- rum potentia Babylonis legatis, quibus eos ostenderat, admirationi exitit. At calor thesauri mirabiliores mundanis in celum receptis videntur. 2. Affuerus Rex 127. prouinciarum, ab regno, & epulo Satrapis populisque prabito admirandus videbatur. *Esth.* 2. At nihil ad æternum & regnum, & epulum Diuorum. 3. Mirus Ioseph cunctis Aegyptiis, & fratribus, Saluator omniũ. Magis Deus, qui, vt Ioseph, iubet Gen. 44. *Imple saccos corporis & anime frumẽto glorie, quantum possunt capere.* 4. Sicut pater ille bonus pro recepto in gratiam prodigo prius, mandat, Luc. 15. *Cito proferte stolam primam, &c.* ita vestit ornatque gloria egreffos de corpore.

Promissa facta exhibit.

II. Hic cernitur, quod dicitur Matth. 22. *Omnia sunt parata: tauri mei occisi sunt, &c. venite ad nuptias.* 2. Hic dicitur, Cant. 5. *Bibite amici, & inebriamini charissimi.* 3. Hic Psa. 35. *inebriabuntur ab vbertate domus tue Deus; & torrente voluptatis tue potabis eos.* Hic, vt reges, circumsidebunt, Apoc. 4. in circuitu sedis Sedilia quatuor, & super thronos 24. *Seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, & in capitibus eorum corone aurea.* Scio S. Greg. l. 1. Reg. c. 9. per Seniores intelligere Ecclesiastas, at Glosa, Rich. à S. Viãt. Rupertus. &c. de Sanctis accipiunt Patriarchis & Apostolis. Potest tamen & de quibusuis intelligi Beatis.

Expressentibus sunt existimanda.

3. Ceterum ex temporali remuneratione diuina, ob virtutem aliquam facta, licet de cœlesti, æternaque colligere. Sic August. in Soliloq. cap. 21. *Si tanta nobis*

*facis in carcere quid ages in palatio? Si tanta solatia in hac die lachrymarum; quanta conferes in die nuptiarum? 2. idem in Psalm. 83. Bona cogitate quæ dat Deus peccatoribus; & hinc intelligetis, quæ seruet seruis suis fidelibus. Blasphemantibus eum quotidie dat cœlum & terram, dat fontes, fructus &c. 3. S. Fulgentius, vt refert Sur. t. 1. visa vrbis Romanæ maiestate, aiebat: *Quam speciosa potest esse cœlestis Ieruf. si sic fulget Roma terrestris. Si in hoc sæculo datur tanti honoris dignitas diligentibus vanitatem; qualis prestabitur Sanctis diligentibus veritatem?* 4. S. Procopius Epif. viso portari ad baptismum Theodosio iuniore Imp. aiebat: *Sic, quæ paulo post euanescent, tantam habent gloriam, quanto magis cœlestia quæ parata sunt sanctis?**

PARS II.

De Sanctorum Aeternitate Beata.

I. **T**Ria sortem beatorum reddunt admiradam, Aeternitas, Loci dignitas, Societas. De aeternitate Dan. 12. *Fulgent in iusti quasi splendor firmamenti, & quasi stelle in perpetuas aeternitates.* Ideo 14. *Esd. 2. Parati estote ad premia regni, quia lux perpetua lucebit vobis per aeternitatem temporis.* 2. Cor. 4. *Aeternum gloria pondus operatur in nobis, quod modicum hic patimur.*

In mundo, 1. Prou. 14. *Extrema gaudii luctus occupat.* 2. Et Iob. 20. *gaudium hypocrite instar puncti.* 3. Testis familia Iobi, filii eius epulabantur hilares, at breui gaudio, nam morte obruebantur. 4. Balthasar Rex, Dan. 5. in aula conuiuia agitabat, & manus funesta diuinitus interueniebat.

Non sic in cœlis. Nam Isa. 65. *Gaudete, & exultabitis vsque in sempiternum.* 2. Et perennan- ita: vt singulae partes corporis ac animæ sint gauisuræ. Psalm. 50. *Auditui meo dabis gaudium & letitiam, & exultabunt ossa humiliata.*

Et quia hoc perenniter; ideo Diui cœlum comparantur. Apoc. 3. *Qui vicerit,*

Gaudium in cœlis.

Hinc sancti sunt vt cœlum.

faciam illum columnam in templo Dei mei, & scribam super eum nomen Dei mei. 2. Item figurantur, Cant. 3. Ferculum fecit sibi Rex Salomon delignis Libani, columnas eius fecit argenteas. 3. Quare Psal. 147. Lauda Ierusalem Dominum. &c. quoniam confortauit seras portarum tuarum, ad aeternam securitatem. 4. Vnde Apoc. 7. dicuntur stantes ante thronum, quasi columnæ quibus Tabernaculum Mosaicum innitebatur, 5. Eandem constantiam significabat, Apoc. 21. ciuitas in quadro posita.

Beata cœlorum dignitas est.

Sunt im-peccabiles beati.

III. Cœli quoque dignitas mirifice auget gloriam beatorum. 1. Locus enim is est, vt S. Ansel. l. similit. c. 16. ait, in quo est vita sine morte: &c. vbi est supra Deus, circum Angeli, vndique omnia glorificata. 2. Vbi peccare nemo potest. Sicut traditur Cretam insulam omnis expertem veneni esse, nec ferre serpentem: Ita cœlum experte peccati est. 3. Errauit igitur Orig. docens beatos posse peccare; atque Angelos subinde labi. At confirmauit vtrosque Deus, Iô. 16. vt gaudium vestrum sit plenum.

Disceptant Theologi: Vnde fiat, quod Beati peccare nequeant? 1. Scotus. 4. Dist. 94. q. 6. ait, ex solo Dei beneplacito sanctis extrinseco. 2. At S. Th. 1. 2. q. 4. art. 4. ait id ex natura beatitudinis provenire; quæ est continua visio diuina; quæ ita distinetur beati; vt auertere ad inordinata voluntatem nequeant.

P A R S III.

De Societate beatorum.

Beata beatorum societas est.

I. Societas sanctis exaggerat gaudium; & illæ eorum tanta charitas, tanta virtutum & voluntatum harmonia, securitas, gloria: vt defixi teneârur in Deo; & in sese inuicem. 1. O consortium Phocion, Dux Athen. domum proponens venum proclamari iubebat. Et vicinum habet bonum. Ita cœlum nobis venale

proponitur: quæ autem melior vicinia, quam eiusdem? 2. Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vniuersitate. Ps. 132. Et gloria

3. De quo S. Aug. in Ps. 150. Habebunt diuersi. etiam tunc Sancti differentias suas consonantes: sicut concentus fit suauissimus ex diuersis quidam, sed non aduersis sonis. 4. Quid iticundius, quam tot, tamque diuersos intueri Spiritus, ac ordines? Hinc Psal. 83. Melior est dies vna in atrijs tuis super millia. Hinc Isa. 3. Dicite iusto quoniam bene. Nota hic breuitatē & energiam. 5. Et cur bene? Quia Ps. 138. Nimis honorati sunt amici tui Deus.

Vere mirabilis Deus in Sanctis: 1. Nam Ps. 112. est suscitans à terra inopem. & de stercore alio prouerigens pauperem, vt collocet eum cum principibus; Angelis. 2. Ex humili ad alta prouectus in Perfide fuit Mardocheus: Iosephus à Pharaone in Aegypto. Nec ea tamen fors cum Sanctis in comparationē venire potest Esth. 6. Sic sic honoratur, quem Deus voluerit honorare. 3. Quantus erat Baptista? Matt. 11. Qui autem minor est in regno cœlorum, maior est illo.

Quid Sabæa, Salomonis aulâ visa, quid faris? 3. Reg. 10. Beati viri tui, & beati serui tui hi, qui stant coram te semper; & audiunt sapientiam tuam. Quæ diceres, cognito cœlestis aulæ ordine? An Ps. 48. Beati, qui habitant in domo tua Domine: in secula seculorum laudabunt te. An Apoc. 19. Beati qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt!

Cœna est: quia est vltimum, quod datur Dominus sub vitæ vesperam idemque aeternam. 1. Vnde Ps. 16. Satiabor, cum apparuerit gloria. 2. Ita nimirum Dauid hinc decessurus filio commendauit: quia filii Berzellai eum fugientem refecerant. 2. Reg. 17. Ipsis inquit. 3. Reg. 2. reddes gratiam erant que comedentes in mensa tua. Sic & Iesus suos commendat Patri ad beatam aeternitatem. Ideo Luc. 22. ait: Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in re-

Ex humili ad alta sunt.

Admirandi ac venerandi sunt.

Dei commensales.

gno meo. scilicet instar Angelorum. Nam Matth. 22. Erunt homines sicut Angeli Dei.

P A R S III.

An eadem sit, aut dispar gloria Sanctorum.

Hæresi lo-
uiniiana &
Lutherana

I. **C**VM Matth. 20. idem sub Vesperam datus fuerit omnib. denarius pro labore non eodem: Cumque imperfecta beatitudo sit, quæ minor in vno foret, quam altero, idcirco Iouinianus contendit eam parem omnibus obuenire, nec essent iam diuinam perfectius vni, quam alteri videri. Damnatam orco hæresin: Lutherus euocauit; addiditq; nec Deiparam cæteris esse beatiorem. Istud impium; hoc etiam blasphemum est.

Et dispar.

At vniuersa negat Ecclesia, parem Cœlitum esse gloriam. Ita. D. Thom. par. 1. q. 12. art. 6. Idque non, quod alij sint alijs obtusiores, sed quod in viuus charitate fuerint dispares, ideo ab lumine gloriæ sanctis immisso fit inæqualitas, simul tamen abundans cunctis satietas. 1. Hinc, 1. Cor. 9. *Qui parceseminat, parce & metet. & 1. Cor. 3. Vnusquisque propriam mercedem recipiet secundum laborem suum.* Per Denarium, ait S. Hieron. l. 2. contra Iouin. D. Thom. 2. q. 5. d. 2. intelligitur obiectum, in quo formalis beatitudo consistit intuendo. Vt in actione videndi Deum fit æqualitas, non in modo perfectionis.

2. Quia ad-
natorum
dispar est
pæna.

2. Ratio prima Non æqualiter omnes cruciantur eodem igne gehennali, ergo nec perinde glorificantur omnes in eadem gloria cœlesti. Nam contraria contrariorum sunt consequentia. Quia indubitata hic lex iustitiæ diuersis reis pœnas irrogat diuersas, ergo eadem & iustitici paria similiter præmia.

Quia bea-
tutudo ordi-
nata est.

Secunda. In bene ordinata ciuitate ordines sunt gradusque hominum officiorum diuersi, at huic conferunt Scripture beatitudinem. Hinc Ioan. 14. *In domo Pa-*

tris mei sunt mansiones multe. id est, ait Aug. varij honorum gradus.

Tertia. Vt stellarum non idem splendor est omnium; si pariter solem respectent eundem, vnde lumen mutuantur. Ita & Sanctorum. Nam, Dan. 12. *Quasi stelle in perpetuas aternitates fulgebunt.* Et 1. Cor. 15. *Alia est claritas solis, alia claritas lune, alia claritas stellarum: stella enim a stella differt claritate, sicut & resurrectio mortuorum.*

3. Liquidæ sunt igitur rationes diuersitatis, Figuræ item respondent. 1. Ioseph fratribus epulum præbuit in AEGypto, Gen. 43. *Maioresq; pars venit Benjamin, ita vt quinq; partib. excederet; biberuntq; & inebriati sunt in eo.* Ita Deus in cœlo amanter omnes excipit animas, reficitque abunde. Plus tamẽ hic diligenti plus ibi rependit. 2. Ioseph idem Oeconomus AEGYPTI in cunctos victum dispensabat, ac fratribus demum singulis stolas addebat binas, Benjamino etiam quinas, ac in super 300. argenteos. Ita Deus cuique stolam gloriæ dat corpori, alteramque animæ Sed plus merenti plura adiunxit, ac citra inuidiam.

P A R S IV.

De aureola.

I. **E**St igitur ea diuersitas, qualis in Scela Iacob erat graduum. Existitque illa cum ab intrinseco Sanctis principio, à sua ipsorum dispositione per charitatem viæ, cui par est & charitas patriæ, tum ab extrinseco, meritorum scilicet cuiusque, quæ charitatis sunt fructus, cui par & gloriæ gustus est.

2. Adhæc prouenit diuersitas ex Aureolis Sanctorum. i. prærogatiuis Martyrum, Doctorum, Virginum. &c. Essentialis quidem par cunctis est beatitas: que Corona dicitur. 2. Tim. 4. *In reliquo reposita est mihi corona gloriæ.* Iac. 1. *Accipiet coronam vitæ.* 1. Pet. 5. *Immarcescibilem gloriæ coronam.*

3. Quia beati si-
lla-
rum sunt
similes.
4. Figura
ostendunt
idem.

Gen. 28.

Aureola af-
ferunt di-
uersitatem
gloriæ.

ronam. Apoc. 4. Stantes coram Agno. 24. seniores, gerebant coronas eadem. Accidentaria est alia, quæ idcirco coronula dicitur, seu aureola, operib. data supererogationis, aut excellentiæ. Talia præcipue tria Operum sunt genera; quia Victoriarum sunt tria, quibus donatur aureolæ: Vt sunt Martyrum, Doctorum, Virginitatis. Sicut tria sunt Hostium; quibus cû pugnanda est: Caro, Mûdus, Dæmon.

1. Est Virginitatis.

1. Et promissum Victoriæ de carne Is. 56. de Eunuchis: Dabo eis nomen melius à filiis & filiabus. Vbi Glof. Propriam gloriâ excellentiamque significat.

2. Martyrum.

2. Victoria de mundo est Martyrum, qui eo despecto gloriam Dei prætulerunt cum vitæ iactura. Quod si igitur Virginitatis sua est aureola, quanto magis Martyrio? Aug. l. de sanct. Virg. Nemo quantum puto, ausus fuit præferre Virginitatem Martyrio.

3. Doctorum.

3. De Doctorum victoria aduersus Satanam, Glof. in istud Eph. 1. Vt sciatis, quæ sit supereminens, &c. inquit: Quoddam incrementum habent S. Doctores ultra id, quod alii communiter habebunt. In istud Can. 8. Vineæ meæ coram me est, ait. Ostendit, quid singularis præmiû Doctorib. eius disponit. Dan. 2. Qui autem docti fuerint, fulgebunt sicut splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stelle in perpetuas æternitates.

II. Alii tres aureolas tribus applicant potentiis animæ, & cuiusque proprio actui, sed insignius præstito. Nam potentia intelligibilis actus eminens est fidem docere: Irascibilis, pro Fide zelari, Concupiscibilis, carnem edomare. Hæc ob oculos fuisse reor A postolis, cum percunctarentur Mat. 18. Quis putat maior est in regno cælorum? præ cæteris excellentius quid expectarent.

PERORATIO.

Est igitur cælestis gloria, qualis cella

Principis, in qua vasa sunt maxima, media, minima, vini optimi plena singula, vt nullum desideret quicquam. Ita Cant. 1. Introduxit me Rex in cellam vinariam. Neq; ego solum satiabor cum apparuerit gloria, sed, & biberunt, & inebriati sunt in eo omnes. Atq; ista memorare nonissima tua. &c.

CONCIA QVARTA.

De gloria ex visione beatifica.

Regina Saba, 3. Reg. 10. cum quantouis fastu regio inuicta Ierosolymâ, ampliolem tamen maiestatem rerum omnium in regia Salomonis vidit, vt attonitam miraculo semianimis corrueret. Ita quantiscunque hic admirabiles gratiis Sancti ex humanis decedant inuicti tamen in cælestem Ierosolymam, ea vident, quibus absorpti teneantur Deique, sui que admiratores.

Qua supra re nos

- I. Ad quam anima referenda sit potius beatitudo.
- II. Quomodo fiat Dei Visio beatifica.
- III. De gaudio beatorum.
- IV. De scientia earundem.

PARS I.

Ad quam anima referenda sit potius beatitudo.

I. Quid sapientiæ specimen dabat Salomon, erat iudicium duabus vnam sibi prolem vendicantibus, 3. Reg. 3. Diuidite infantem vitium in quibus, & date dimidiam partem vni, & dimidiam partem alteri. Ita nunc intellectu, inde voluntate sibi vendicante beatitudinem vtri eam vt matri adiudicabimus.

Scotus contendit eam in operatione voluntatis consistere. 1. Quia Bonum est voluntatis obiectum: sed beatitudo est summum bonum, ergo hæc ad ipsam pertinet. 2. Beat. referri debet ad actum perfe.